

Dette kapitel omfatter:

- Indledning
- Planlægning af gulvrengøring
- Rengøring af tekstilbelægninger
- Rengøringsprogram for tekstilbelægninger
- Rengøring af halvhårde gulvbelægninger:
 - grundlag
 - linoleumsgulve
 - korklinoleumsgulve
 - korkgulve
 - vinylgulve
 - gummigulve
- Rengøring af trægulve:
 - oliebehandlede trægulve
 - lakerede trægulve
 - ludbehandlede trægulve
- Rengøring af laminatgulve
- Rengøring af asfaltgulve med blank overflade
- Introduktion til valgskema
- Valg af tekstilbelægninger
- Valg af halvhårde gulvbelægninger og laminatgulve

Indledning

Valg af gulvbelægning bestemmes ofte af indkøbspris og belægningens levetid. Et ofte overset - men lige så vigtigt forhold - er udgifterne til belægningens rengøring.

I dette kapitel beskrives derfor valg af gulvbelægning **set alene ud fra et rengørings synspunkt**.

Mange gulvbelægningsbeskrivelser afsluttes med en bemærkning om, at gulventreprenøren skal aflevere en rengørings- og vedligeholdelsesvejledning til bygherren. Spørgsmålet om rengøring og vedligehold bør imidlertid være afklaret i projektet. Det er derfor den projekterende, der skal udarbejde rengørings- og vedligeholdelsesvejledninger fx ved henvisning til dette kapitel i GSO Gulvfakta eller belægningsleverandørens aktuelle rengøringsvejledning. Ved henvisning til GSO Gulvfakta, skal relevante kapitelnumre være angivet.

Afhængig af økonomi, gulvets brug, belastning, personale og de til rådighed værende rengøringsmaskiner, er rengøringsmetoderne mangfoldige.

GSO har valgt at lægge belægningsleverandørernes rengøringsanvisninger til grund for rådgivningen i dette kapitel. Derfor er rengøring af hver enkel belægningstype beskrevet hver for sig.

For at praktisere rengøring, findes en række plejemidler og rengøringsmaskiner. Uddannelsesinstitutionerne, der uddanner rengøringspersonale, må påtage sig at finde frem til de bedst egnede rengøringsmidler og -maskiner.

I dette kapitel vil der også blive redegjort for alternative rengørings- og behandlingsmetoder.

Planlægning af gulvrengøring

Grundlag

Ved gulvrengøring er det nødvendigt at have kendskab til 4 faktorer, hvis indbyrdes samspil er afgørende for et tilfredsstillende resultat. Disse er:

1. gulvbelægningsmateriale,
2. smudstyper,
3. rengørings- og plejemidler og
4. maskiner samt redskaber.

Nedenfor gennemgås de fire faktorer hver for sig.

Gulvbelægningsmateriale

Udtrykket "gulvbelægningsmateriale" forstås her som alt, der kan blive påvirket af den kommende rengøringsoperation, fx belægningstype, materialetype og overfladebehandling.

Mulighederne for rengøring afhænger i høj grad af belægningen, især af om der er tale om en tekstil belægning eller ej. Desuden spiller materialet en stor rolle fx for resistensen mod kemikalier, herunder rengøringsmidler - og statisk elektricitet.

Også overfladebehandling, der påføres under brug, spiller ind, fx om der anvendes polish eller ej. Belægningsoverfladen kan fra fabrik være behandlet på forskellig måde. Linoleum kan være behandlet med en selvblankende emulsion, og vinyl kan have en overflade af polyuretan.

Smudstyper

Gulvbelægningen og smudspåvirkning skal være forenelige - dvs., at den type smuds, der forventes, ikke må beskadige gulvbelægningen. Som eksempel på "ikke forenelig" kan nævnes, at smuds i form af partikler kan forårsage stort slid på nogle gulvbelægninger, og at spild af farvestoffer i fx kopirum kan medføre blivende pletter på gulvet.

Rengøringsmiddel/plejemiddel

Det påtænkte rengøringsmiddel skal være virksomt overfor de aktuelle smudstyper, og samtidigt må det ikke

skade gulvbelægningen. Eksempelvis er et kraftigt alkalisk middel virksomt overfor mange fedtstoffer, men samtidig kan det virke ødelæggende på gulvbelægningsoverfladen.

Rengøringsmaskiner og -redskaber

De maskiner og redskaber, der er til rådighed for gulvrensning må ikke skade gulvets overflade fx ved hård mekanisk påvirkning. Et andet eksempel er, at brandfarlige opløsningsmidler ikke kan anvendes i elektriske rengøringsmaskiner som følge af faren for antændelse. Midler, der angriber pakninger/slanger, kan ikke anvendes i rengøringsmaskiner, da det medfører risiko for utætheder med deraf følgende udsivning af midlet på gulvet.

Egnede midler, metoder og maskiner/redskaber er omtalt under de enkelte gulvbelægningsprodukter.

Rengøring af tekstilbelægninger

Metoder, maskiner og udstyr

Ingen rengøringsmaskine er i stand til at klare alle typer smuds og den rigtige tæpperengøring kan derfor bestå i anvendelse af flere forskellige rengøringsmaskiner og -redskaber, som indgår i et rengøringsprogram.

Ved valg af tæpperengøringsudstyr, er det vigtigt at kende tæppets materialer og i nogle tilfælde tillige materialerne i underlaget. Desuden er det vigtigt at få klarlagt, hvilke formål rengøringen har i henseende til kriterier, som fx hygiejne, udseende og/eller holdbarhed.

Metoder til rengøring af tæpper kan opdeles således:

- let rengøring – støvfjerning, som har til formål at fjerne løse smudspartikler og støv

- mellemrensning – som har til formål at fjerne fastsiddende smuds fra tæppeoverfladen

- grundrensning – som har til formål at fjerne alle typer smuds fra alle lag i tæppet

- pletfjernelse – som har til formål at fjerne fastsiddende smuds i begrænsede områder

Let rengøring (støvsugning)

Støvsugning er den mest benyttede metode til at fjerne støv og løst smuds. En støvsugers brugbarhed er ikke kun et spørgsmål om stor vacuumeffekt - men i lige så høj grad et spørgsmål om mundstykkernes udformning i forhold til tæppetypen, som har stor indflydelse på renhedsresultatet.

Let mellemrensning

En effektiv rengøring kan opnås med et mundstykke med elektrisk drevne børster. Børsternes rotation løsner støv

og smuds fra luven, og giver derfor effektiv støvsugning af tæppet.

Nogle tæppetyper tåler ikke støvsugning med børstemundstykke, og må derfor støvsuges med glat tæppemundstykke.

Nye tæpper "ulder", dvs., at der vil komme overskudsluv frem på overfladen. Overskudsluv skal fjernes ved støvsugning med glat mundstykke, efterhånden som det fremkommer. Undlader man at fjerne overskudsluven, kan det få indvirkning på tæppets udseende.

Mellemrensning (tørrensning)

Tørrensning anvendes til regelmæssig rengøring af tæpper, som supplement til let rengøring og let mellemrensning. Tørrensning kræver en speciel maskine, som dels doserer korrekt mængde af pulveret og dels masserer det ned i og mellem luvfibrene. Tørrensningspulveret består af absorberende partikler, som er fugtet med vand og rengøringsmidler.

Normal fremgangsmåde ved mellemrensning (tørrensning):

1. Grundig støvsugning / børstning.
2. Nedkøring af pulver med speciel maskine.
3. Grundig støvsugning / børstning.
- 3a. Evt. pletfjerning.
4. Ingen tørretid.

Mellemrensning (ekstraktionsmetoden)

Ekstraktionsrensning sker ved, at varmt vand sprøjtes ned i tæppeluven og efterfølgende suges op i opsamlingsstanken. Metoden kan bruges på alle syntetiske fibre samt uld. På vegetabiliske fibre må dog udvises forsigtighed p.gr.a. faren for krympning.

Ekstraktionsmetoden kan anvendes til både mellemrensning, grundrensning og pletfjerning.

Normal fremgangsmåde ved mellemrensning:

1. Grundig støvsugning / børstning.
2. Rengøring med ekstraktionsmaskine.
3. Rest-pletfjerning.
(Tørretid 6 - 8 timer (med skumbagside 12 - 48 timer)).

Grundrensning (med skuremaskine)

Grundrensning med skuremaskine kan benyttes på alle arealstørrelser. Rengøringsopløsningen føres ned foran en børste, som masserer det ned i tæppeluven. Metoden kan anvendes på de fleste tæppetyper, dog må der udvises stor forsigtighed på uldfibre samt på vegetabiliske fibre som fx jute, kokos og sisal. Ved rengøring af disse tæppetyper, skal såvel leverandør af skuremaskine som

leverandør af tæppe kontaktes for afklaring af middel, maskine og procedure, der skal anvendes.

Fordelene ved at anvende skuremaskine, er de gode muligheder for at tilpasse bearbejdningen til tæppet og kraftig mekanisk bearbejdning, som ofte kan være nødvendigt på meget snavsede tæpper.

Normal fremgangsmåde ved grundrengøring:

1. Grundig støvsugning / børstning.
2. Rengøring med skuremaskine (børste eller rondél).
3. Vådsugning (gennemskylning med rent vand).
4. Rest pletfjerning.
5. Tørretid 8 - 16 timer.

Pletfjerning

Pletter fjernes hurtigst muligt, dels for at lette rengøringen og dels for at undgå, at pletten spredes yderligere. Det anbefales at fjerne så meget af pletten som muligt med en ren hvid klud, ekstraktionsmaskine eller et stykke køkkenrullepapir.

Dernæst påføres det af tæppeproducenten anbefalede pletfjerningsmiddel med en ren hvid klud, hvorefter pletten bearbejdes fra yderkanten mod midten. Hæld ikke rengøringsmidlet direkte på pletten, men på kluden.

Fortsæt denne behandling, indtil hele pletten er absorberet af kluden eller brug ekstraktionsmaskinen. Rester af pletfjerningsmiddel fjernes med en våd klud og opsuges med et stykke køkkenrullepapir eller ekstraktionsmaskinen. Der skal opsuges, indtil det behandlede område er tørt.

Smudsforebyggende foranstaltninger

For at reducere behovet for rengøring, kan der udføres smudsforebyggende foranstaltninger. Især må det anbefales, at der etableres gode indgangspartier, hvor smuds udefra fjernes ved hjælp af en kombination af skraberiste og "smudsmåtter".

For at få en ordentlig virkning af måttearrangementer, skal de være så store, at der går mindst 4 - 5 skridt på dem. Tilsvarende kan der udføres smudsforebyggende foranstaltninger i form af måttearrangementer ved færdsel fra værksteder, kantiner og lignende, hvor der forekommer smuds, som kan være vanskelig at fjerne fra tæppet.

Rengøringsprogram for tæpper

Behovet for rengøring af tæpper er afhængig af den trafik, som tæppet udsættes for. Trafikken kan opdeles i de 3 nedenfor viste grupper, hvorefter tilhørende **vejledende** forslag til rengøringsprogram kan opstilles.

Plejeprocedure	Høj trafik	Middel trafik	Lav trafik
	Fx indgangspartier, ekspeditionskontorer, butikker og kantiner	Fx klasseværelser, kontorområder, gange, biblioteker, klinikker	Fx kontorrum med få personer, mødelokaler, depoter
Let rengøring Støvsugning Pletfjernelse	Dagligt Efter behov	3 gange pr. uge Efter behov	1 gang pr. uge Efter behov
Mellemrengøring Ekstraktionsmetoden anbefales. Metoden vil som regel være tilstrækkelig til middeltilsudsede områder	3 - 4 gange årligt	2 gange årligt	1 gang årligt
Grundrengøring Skuremaskine med efterfølgende skylning og opsugning kan anvendes Metoden anvendes til områder, hvor tilsudsningen er meget stor	Hvis særlige områder er udsat for megen tilsudsning, kan en grundigere og mere dybdegående renservirkning være påkrævet. Hertil kan grundrengøringsmetoden anvendes efter behov.		

*Dette rengøringsprogram er tænkt **som vejledning** ved udvælgelse og bestemmelse af procedurer, der kan tilfredsstille behovet for tæppepleje. Såfremt særlige forhold og ønsker skal tilgodeses, må proceduren ændres/tilpasses.*